

Історія української поезії та прози «від становлення до сучасності»

Вінницький національний технічний університет

Анотація. У статті розглядається спроба дослідження трансформації сьогодношньої поезії та прози у новий формат та нові жанри.

Ключові слова: поезія, проза, сучасність, дослідження, історія української поезії.

Abstract

In this research it was discovered the transformation of today's poetry and prose in a new format and new genres.

Keywords: poetry, prose, modernity, research, history of Ukrainian poetry.

Вступ

Протягом тривалого періоду становлення української держави, культура переживала нелегкі часи поневолення під ярмом різних факторів та епох. Незважаючи на це, поезія та проза крізь віки надихала людей на боротьбу за краще життя, починаючи із Івана Котляревського і продовжуючи сьогоденням. Мета дослідження: виявити трансформацію сьогодношньої поезії та прози у новий формат та нові жанри.

Тернистий шлях історії поезії

Поезія – це найвеличніша форма, в яку може втілитися людська думка [1]. Так про поезію говорив відомий французький поет, історик та політичний діяч Альфонс де Ламартін. Саме поезія є рушієм сили волі націй та народів. Найбільшого розквіту нація досягає лише тоді, коли її поетичне серце підкріплене поетичними словесними творіннями її митців. І так само в період розбрату чи поневолення, першими захисниками та визволителями є майстри поезії, в рядках яких, слова перетворюються на заклики до боротьби та найгострішу в світі зброю. Поезія як вияв думки вражає своєю внутрішньою силою, здатною розпалювати серця.

Українська поезія є невід'ємною частиною української культури, яка за період її становлення, починаючи ще з часів Київської Русі, неодноразово видозмінювалась, набуваючи все більшого рівня розвитку та поповнюючи свій досвід не лише розвитком рукотворного мистецтва, але й найвеличнішими витворами слова, такими як «Слово о полку Ігоревім» чи «Повість минулих літ» Нестора Літописця, що до цього часу є найбільшими джерелами історії періоду Київської Русі [2].

Поезія на території України поступово стала одним із головних атрибутів нашого народу, адже українська мова одна з найбільш милозвучних мов світу [3]. Починаючи з періоду виникнення братських шкіл та семінарій (16-17 століття), словесна творчість набула чималої популярності серед студентів та викладачів, що сприяло виокремленню поезії, як вагомій частини української культури [4]. Саме тоді, вже почали з'являлись велетні українського слова, найвідомішим з яких є Григорій Савович Сковорода, творчість якого, має величезне значення для сучасності, а байки до сих пір не втратили своєї актуальності [5]. Варто лише згадати такі твори, як «Бджола та шершень» чи «Всякому городу нрав і права». Подальший розвиток української поезії припадає на період становлення «Нової української літератури», починаючи з Івана Котляревського та його творів «Енеїда», «Наталка-Полтавка». Саме в цей час створюються нові напрямки української поезії, такі як сентименталізм, драма, сатира [6]. Варто лише згадати Григорія Квітку-Основ'яненка, Петра Могилу та їх надзвичайний вплив на становлення українського слова.

Незважаючи на постійні утиски з боку тогочасної влади, українське слово починає набувати дедалі більшого впливу серед усіх верств населення, починаючи від студентів вузів, що знаходились на території України, і були основними волонтерами української поезії, до селян,

міщан, а особливо української інтелігенції. Найбільше втілює поезію думки у життя, один з найвидатніших поетів, художників та митців поезії не лише в Україні, але й в усьому світі Тарас Григорович Шевченко, вклад якого є Біблією української поезії дотепер. За своє недовге життя (46 років), він зумів підняти рівень національної поезії на світовий рівень, а його «Кобзар» до сих пір є однією з найбільш відомих книжок світу і перекладений більш ніж на 100 мов світу [7].

Подальше піднесення прози та поезії припадає на період другої половини 19 століття, початку 20 століття, коли світ побачив нові витвори українських майстрів, таких як Івана Франка, Миколи Старицького, Бориса Грінченка та поетес, твори яких є надзвичайними носіями української думки, Олени Пчілки та Ольги Кобилянської. Їхні твори сприяли духовному піднесенню українського народу в час поневолення російською імперією, а їхня незламність перед наругами загарбників є найбільшим прикладом мужності та відваги, що можна лише проявити [8]. Варто лише згадати рядки із «Contra spem spero» Лесі Українки:

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні!

Міцність української поезії перевірена не лише часом, але й рівнем майстерності її «лицарства», що відображено у десятках та сотнях безцінних віршів, поем, романів. Чимало з яких було створено в 20 столітті, а особливо в період 2-ої половини 20 століття, що стало найтяжчим періодом як для поезії, так і для українського народу в цілому. Причиною цього є жорстокість радянського союзу та світові війни, які намагалися під корінь знищити частину світової історії поезії, починаючи із знищення інтелігенції та наступними гоніннями за митцями слова. Та незважаючи на весь той гніт, українська писемна творчість не тільки залишила величезну кількість бездоганних творів мистецького пера, але й подарувала таких відомих поетів та поетес, як Михайла та Ярослава Стельмаха, Миколу Рильського, Павла Тичину, Миколу Вороного, Олександра Олеся, Олександра Довженка, Ліну Костенко та ще дуже багато інших відомих поетів тієї доби. В той час були створені та функціонували діаманти української поезії та прози, такі як «Празька школа поетів», «Руська Трійця» чи гроно неокласиків, основними представниками яких були надзвичайно талановиті митці словесності, такі як Яків Шашкевич з «Руської Трійці», Олена Теліга з «Празької школи» та інші [9, 10].

Після поступового занепаду радянського союзу, українська поезія починає поступово відновлювати сили та трансформується у більш відомі сучасності жанри поезії. Починають відбуватись масові зібрання українських поетів, створюватись нові напрямки модернізму в поезії 21 століття.

Сучасна поезія у творах митців сьогодення

На теперішній день, українська поезія перебуває у розквіті сил та своїх можливостей, коли можна без утисків створювати майбутню квітку на безмежному полі українського писемного мистецтва. Серед квіток, сьогодні розквітають могутні стовпи української поезії та прози, такі як «Нова дегенерація», «Бу-ба-бу», «Геракліт» «ЛуГоСад», а найбільш відомі на сьогодні поети, такі як Юрій Андрухович, Віктор Неборак, Іван Ірванець, Степан Процюк, Назар Гончар, Максим Кідрук до сих пір створюють шедеври сучасної поезії та прози, які вражають не лише звичайних читачів, але відомих критиків і не лише в Україні, але й закордоном, що відзначає високий рівень майстерності українського поетичного слова [11].

Серед майстрів українського слова, чимало використовують інтернет-джерела для публікації поетичних збірок та творів, що інколи не поступаються майстерністю, відомим поетам та поетесам. Одним з таких джерел є веб-ресурс www.poetryclub.com.ua, на якому щодня з'являються десятки творів поезії та прози у різних варіаціях, від віршів до пісень та памфлетів, від музичних доробок до філософських ліричних роздумів [12]. В якості прикладу наведено один з віршів з даного ресурсу [13]:

Гуляє вітер по вуличці вузькій,
а з ним і вечір близиться, радненько,
зачинаються навколо пишні крамниці,
і лиш нічні ліхтарі патрулюють сну границі.

Усюди непробудна тиша, заснула літня спека,
покинула серця тривога, та примарна небезпека,
ще Місяць не зійшов на трон свій, небесний,
а ми йдемо по вуличці, на душі казково, так чудесно.

Пташки співають нам найромантичніші поеми,
а ми йдемо, йдемо у вічні й неповторні сади Едему,
вже небо темне, сапфірами окуте, кайданами Епіру,
звучить у серці прекрасної любові, чарівная ліра.

Звучить мелодіями, зоряного, найпалкішого кохання,
кожен незабутній раз, немов пісня перша і остання,
за руки разом, ми йдемо з природою у вічний танець,
гармонія романтики запрошує нас у свій казковий ралець.

А ми кружляємо по вуличці, не дивлячись, що скоро ранок,
і ось непробудно, тихо вже наступив сонячний світанок,
не відпускали один-одного, ні на секунду чи хвилину,
з'єдналися серця, у любовнім вальсі непомітно, воєдино...

Кудрявцев Дмитро 13.06.2016

Зважаючи на досить швидкі темпи розвитку поезії сьогодення, лірика, поезія, проза постійно змінюються та розширюють культурну спадщину українського народу. І якщо століття тому, більшість поезії була патріотичного та національного характеру, то натеper виділяються такі категорії поезії, як романтична та пейзажна лірика, пригодницькі романи та повісті, що втілюють думки та почуття людей сьогодні, як віддзеркалення життя на папері.

Висновок

Крізь століття розвитку та занепаду українського народу, поезія та проза були найвеличнішим витвором нашого мистецтва. Від літописних згадок до філософських роздумів та віршованих поем, від байок до історичних романів та пригодницьких повістей, українська поезія та проза набували небаченого досвіду та розквіту. Сучасна проза та поезія також відкривають нові сторінки історії української культури, звичаїв, фольклору та інших видів писемного мистецтва українського народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Цитати та крилаті вирази [Електронний ресурс]: Альфонс де Ламартін / Режим доступу: <http://www.wisdomcode.info/ru/quotes/authors49258.html>
- 2.Wikipedia [Електронний ресурс]: Повість минулих літ / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Повість_врем%27яних_літ
- 3.UAGOLOS [Електронний ресурс]: Милозвучність мов світу / Режим доступу: <http://uagolos.com/ukrajinska-mova-najkrascha-v-sviti/>
- 4.UKRAINIAN HISTORY [Електронний ресурс]: Становлення братських шкіл та їх вплив на культурне життя / Режим доступу <http://history.vn.ua/book/dovidnik/44.html>
- 5.Wikipedia [Електронний ресурс]: Григорій Савич Сковорода / Режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/Сковорода_Григорій_Савич
- 6.Student Books [Електронний ресурс]: Нова українська література / Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/222/46/1/5/>
- 7.Wikipedia [Електронний ресурс]: Тарас Григорович Шевченко / Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Кобзар_\(збірка\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Кобзар_(збірка))
- 8.SOVFARFOR [Електронний ресурс] Література кінця 19 століття / Режим доступу <http://ukr.sovfarfor.com/literatura/352-ukrainska-literatura-kincja-19-pochatku-20-st.html>
- 9.Wikipedia [Електронний ресурс]: Руська Трійця / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Руська_трійця

10. Wikipedia [Електронний ресурс]: Празька школа поетів / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Празька_школа
11. Wikipedia [Електронний ресурс]: Сучасна українська література / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сучасна_українська_література
12. Poetry Club [Електронний ресурс]: Сайт прози та поезії / Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/index.php>
13. Poetry Club [Електронний ресурс]: Сайт прози та поезії / Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/getroem.php?id=672123>

Кудрявцев Дмитро Станіславович – студент групи 2КН-156, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 2kn15b.kudryavtsev@gmail.com

Бушинська Аліна Сергіївна – студентка групи 2КН-156, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alina.bushinskaja@yandex.ua

Науковий керівник: **Зінко Олена Василівна** – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Dmytro S. Kudryavtsev – student of Information Technologies and Computer Engineering Department, 2CS-15b, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 2kn15b.kudryavtsev@gmail.com

Alina S. Bushunska – student of Information Technologies and Computer Engineering Department, 2CS-15b, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: alina.bushinskaja@yandex.ua

Supervisor: **Zinko Olena V.** – the Candidate of historical Sciences, associate Professor of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia